

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1933 kl. 2 e. m.

*Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om
lättnad i vissa fall beträffande skattskyldighet för avliden
persons under livstiden havda inkomst och förmögenhet.*

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 176, har herr *Löfgren* m. fl. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i syfte att vinna lättnader för de mindre eller skuldsatta dödsboen beträffande skattskyldighet för avliden persons under livstiden åtnjutna inkomst och tillhöriga förmögenhet med aktgivande av de synpunkter, som i motionen framförts.

Genom 1907 års skattereform skedde en omläggning av beskattningsåret, varigenom taxeringen kom att avse nästföregående års och icke såsom tidigare varit fallet löpande års inkomst. I samband härmed infördes såväl i bevillningsförordningen (11 §) som förordningen om inkomstskatt (10 §) bestämmelser rörande eftergift av skatt och lindring i beskattning för av avliden person under livstiden åtnjuten inkomst. Enligt sagda bestämmelser ägde taxeringsmyndighet medgiva befrielse från inkomstskatt och bevillning för inkomst, därest behållningen i boet efter den avlidne ej överstigit 5,000 kronor samt den avlidne efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra stärbhusdelägare, som varit beroende av honom för sin försörjning.

Då genom proposition den 15 februari 1907 nr 47 förslag till nyss nämnda bestämmelser framlades, anförde chefen för finansdepartementet bland annat, att en diskretionär rätt för taxeringsmyndigheterna att, när ömmande omständigheter föreläge, inom vissa gränser bestämma, i vad mån befrielse från taxering finge medgivas stärbhus, visserligen kunde missbrukas och i allt fall föranleda till ojämnhet i beskattningen, men att en dylik anordning syntes högeligen önskvärd och att man icke kunde be-
tvivla taxeringsmyndigheternas opartiskhet och goda vilja.

Genom 1910 års bevillningsförordning (12 § 1 mom.) samt förordningen

den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt (24 §) ökades förenämnda maximibelopp, 5,000 kronor, till 10,000 kronor. En ytterligare höjning av maximibeloppet till 20,000 kronor ägde rum genom beslut av 1920 års riksdag. Sistnämnda höjning motiverades närmast av penningvärdets fall.

Gällande bestämmelser i ämnet innefattas i 15 § 2 mom. och 55 § kommunalskattelagen samt 23 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Enligt dessa bestämmelser må dödsbo, därest behållningen i boet efter avliden skattskyldig, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, ej överstigit 20,000 kronor samt den avlidne efterlämnat make, oförsörjda barn eller andra bodelägare, som vid hans fränfalle varit beroende av honom för sin försörjning, kunna av beskattningsnämnd helt eller delvis befrias från skyldighet att utgöra fastighetsskatt samt från skattskyldighet för sådan den avlidnes inkomst och förmögenhet, som skolat upptagas till beskattning under det år, han avlidit, eller året näst därefter. Fråga om sådan befrielse skall upptagas beträffande taxering, som skolat äga rum under dödsåret, av beskattningsnämnd för detta eller nästpåföljande år och beträffande taxering, som skolat äga rum under året efter dödsåret, av beskattningsnämnd för detta år.

I motionen har framhållits det behjärtansvärda i, att största möjliga garantier skapas för att billighetens krav på föreliggande område bliva fullt tillgodosedda. Motionärerna hava ansett, att nuvarande maximibelopp av 20,000 kronor vore alldeles för lågt och att särskild vikt borde läggas vid storleken av de särskilda lotter, som fölle på änka eller oförsörjda barn. Huvudsynpunkten borde vara, huruvida boets behållning och den på envar efterlevande fallande lotten kunde anses stå i något så när rimligt förhållande till den skatt, som skulle betalas. Avsevärda fördelar skulle kunna vinnas, om i lagen närmare angäves, under vilka förutsättningar ett eftergivande av skatt skulle äga rum, och beskattningsnämnds prövning så mycket som möjligt inskränktes till att avse frågan, huruvida dessa förutsättningar vore för handen.

*Utskottets
yttrande.*

I likhet med motionärerna har utskottet ansett angeläget, att ifrågasvarande bestämmelser rörande skattebefrielse så allmänt som möjligt komma till tillämpning i de fall, då ömmande omständigheter föreligga. Utskottet är emellertid icke övertygat om, att ett upphävande av den beskattningsnämnderna tillerkända diskretionära prövningsrätten skulle komma att skapa bättre garantier för stadgandenas tillämpning på ett riktigt och önskvärt sätt. Förhållandena inom olika delar av landet och bland skilda befolkningsgrupper ävensom i de särskilda fallen kunna nämligen vara så olikartade, att det måste betraktas som en direkt fördel, att beskattningsnämnderna äga en jämförelsevis stor rörelsefrihet. Ett fastställande av detaljerade föreskrifter, vilka icke finge frångås, skulle med all sannolik-

het vara ägnat att beskära möjligheterna att i ömmande fall medgiva den avsedda skattebefrielsen. De skattskyldiga åtnjuta för närvarande den möjligheten att, då framställt yrkande om skattelindring icke bifalits, hos beskattningsdomstolarna söka ändring härutinnan. Av de prejudikat på förevarande område, vilka föreligga, synes framgå, att nämnderna i stort sett tillfredsställande begagnat den fria prövningsrätten, ett förhållande som motionärerna själva hava vitsordat.

Det vill emellertid synas som om understundom fall inträffat, då skattebefrielse ej kommit att medgivas, på den grund att skattskyldig saknat kunskap om ifrågavarande bestämmelse. Det måste därför anses önskvärt, att kännedomen om bestämmelserna på ett ändamålsenligt sätt sprides bland de skattskyldiga, exempelvis genom komplettering av de å deklaraionsblanketten eller debetsedeln införda anvisningarna. Då utskottet är förvissat om, att Kungl. Maj:t kommer att ägna detta förhållande uppmärksamhet, har utskottet icke ansett sig böra föreslå någon särskild åtgärd i nämnda syfte.

Motionärerna hava ansett ifrågakomna maximibelopp 20,000 kronor vara alldeles för lågt. Med hänsyn till de mera allmänt förekommande fallen synes dock detta belopp vara väl avvägt. I sådana fall åter, där den avlidne efterlämnat flera oförsörjda bodelägare, torde denna begränsning understundom kunna föranleda obilliga verkningar, exempelvis då den avlidne icke genom pensionering eller annan försäkring, vartill bodelägare åtnjuta förmånsrätt, sörjt för de efterlevande eller ock en mera avsevärd del av dödsboets tillgångar nedlagts i lösörebo eller annan egenom, som icke lämnar någon avkastning eller som icke utan svårighet eller endast med särskilda uppoffringar kan realiseras. Med hänsyn till nu anförda omständigheter har utskottet föreslagit, att i sådana fall, då den avlidne efterlämnat mer än två bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, befrielse helt eller delvis från den avlidne påförda utskylder må kunna medgivas, därest behållningen väl överstiger 20,000 kronor men icke 30,000 kronor.

Vad motionärerna anført därom, att en huvudsynpunkt bör vara, huruvida boets behållning står i rimligt förhållande till den skatt, som skall betalas, har utskottet icke kunnat tillmäta större betydelse. Vid beräkning av behållningen i boet äger nämligen stärbhuset att såsom skuld avräkna beloppet av ifrågavarande skatter.

Under återopande av vad sälunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av förevarande motion I: 176 av herr Löfgren m. fl.

1) för sin del antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 15 § 2 mom. och 55 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 15 § 2 mom. och 55 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

15 §.

2 mom. Har behållningen — — — året näst därefter. Har den avlidne efterlämnat mer än två bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, må sådan befrielse kunna medgivas, därest behållningen i boet ej överstigit 30,000 kronor. Fråga om — — — för detta år.

55 §.

Har behållningen — — — året näst därefter. Har den avlidne efterlämnat mer än två bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, må sådan befrielse kunna medgivas, därest behållningen i boet ej överstigit 30,000 kronor. Fråga om — — — för detta år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1934.

2) antaga följande förslag till

Förordning

om ändrad lydelse av 23 § förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 23 § förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

23 §.

Har behållningen — — — året näst därefter. Har den avlidne efterlämnat mer än två bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, må sådan befrielse kunna medgivas, därest behållningen i boet ej överstigit 30,000 kronor. Fråga om — — — för detta år.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1934.

Stockholm den 10 maj 1933.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: se under betänkande nr 38.